

של בריטניה — אספקת תפוס הערבי זה מעבר בתעלת-סואץ, תוכניתו של הצבא העיראקי לשלוש לירדן, כדי לקדם את פני המצרים, הקמת המפקד הערבי האחד של מצרים, סוריה וירדן, שכיתר את ישראל משלושה צדדים, ולבסוף, התקרבות מועד הבחירות בי אמריקה, ששיחקו למשך תקופה קצרה אך מכרעת את כוח ההשפעה של ארצות-הברית בוירה העולמית.

היו אלה גורמים שונים שלא היה להם קשר זה עם זה או עם ישראל, אולם יחד יצרו מצב חדש במרחב.

הדוב הפצוע

הידיעות הראשונות על המהומות בפולין עוררו רק סקרנות. כאשר התגבשו לכלל תמונה ברורה של התקוממות עממית, הפך מצב-הרוח בישראל לגל של אהדה. יוצאי פולין, שהם בכל ימות השנה פעוט המבקש להצטיין את מוצאו לרעה או לרציני החלו

6 משקלות

שש התמונות בעמודים אלה מסמלות את ששת הגורמים העיקריים שיצרו את הרקע לכל התפתחות פוליטית חדשה במרחב: תוכנית העיראקיים לפלוש לירדן כדי לכבשה כולה או חלקה, מלחמת הקיום של צרפת באלג'יריה, השתלטותו של גמאל עבד אל-נאצר על המוני יר-

לפתע מכריזים על מוצאם בגאחה ויכולים גם הם לא תפסו, עדיין, שהדובר עולו לנגוע להם באופן ישיר. התקוממות הפולנית היתה לידת המקום. מעטים העמים בעולם החדשים בתחושה לאומית כה לוחטת כמו הפולנים, עם בעל מסורת ארוכה וגאה, שנפל בפעם אחרי פעם קורבן למשעבדים זרים. השנואים ביותר מכל המשעבדים האלה היו תמיד הרוסים. עבאח סלאבי אשר הפולנים רואים בו אח נזח וגחשל.

פולניה היתה היחידה במזרח אירופה, אשר הגרמנים לא הצליחו להקים בה ממשלה של קוויילינגים. הם לא מצאו בה סוכנים ומשרתים בדרג גבוה. מלחמת-הגבורה הסרת-הסיכויים של פולין בחדש הראשון של מלחמת-העולם השנייה עוד הגבירה גאחה לאומית זו. ואילו השנאה לרוסים גברה שבעתים כאשר התקוממו בני חרשה נגד הגרמנים בימים האחרונים של הכיבוש ה-נאצי, הופקרו בודון ובאכזריות נוראה על ידי המרשל סטאלין, שעצר את צבאותיו עד שהצליחו הגרמנים להטביע את המרידה בי-דם.

רצח בייער קאטין. כאשר שלש הצבא הסובייטי המנוצח לתוך פולין השדודה, ידע יפה שהוא חוזר לשטח עוין. לכן מעב כוח את חזרתה של ממשלת פולין הגולה מלונדון, הקים תחתה ממשלת-בובות ללא אחיזה רכה בארץ עצמה. מעשה זה פתח בפעם הראשונה תהום בין ברית-המועצות לבין מעצמות-המערב ושבר את יחידות המלחמה, אולם הרוסים חשבו שהיה זה הכרחי לטובת בטחון מדינתם.

היה דומה שהפולנים השלימו עם המצב החדש, הבינו בעצמם כי ברית-המועצות לא חסכול לעולם פולין עוינת על גבולה ה-מערבי החשוף, אולם כמה פעמים לא הגל-דו מעולם, נפתחו מדי פעם מחדש. אחד מהם היה הפעם של פרשת יער קאטין, ש-הסעירה מחדש את רוחות הפולנים בזמן האחרון.

באמצע המלחמה העולמית הרדעו הגר-מנים כי גילו קבר-אחים של עשרת אלפים קצנים פולנים נרצחים, שנפלו בשבי ה-רוסים בראשית המלחמה ונקטלו על-ידם. הרוסים הכחישו את הדבר בתריפות, אך למ הפולנים בלונדון נטו להאמין דווקא ל-סברה הגרמנית. כאשר דרשו חקירה ניטרא-לית במקום, ניתק סטאלין את קשריו הדי-לומטיים איתם. עתה, אחרי גילוי שאר טעני סטאלין,

העם

דאמה דקה

לא ברוח ה'. ואחר הרעה, רעש, ולא ברעש ה'. ואחר הרעש, אש, ולא באש ה'. ואחר האש, קול דטטה דקה... (מלכים א')

פעמים רבות בשנים האחרונות חשבו אד-רחי ישראל כי הגה הגיעה שעת מלחמה. הרוח של סערות פוליטיות מחרדות, ה-רעש של מהומות הסוכות בארצות השכ-נות, האש של קרבות-דמים על הגבול ו-התקפות-סידאון במדינה, כל אלה נראו כי מבשרות את המלחמה. אולם לא ברוח ולא ברעש ולא באש היתה המלחמה.

השבוע התקרבה לישראל סכנת המל-חמה יותר מאשר בכל רגע שהיה מאז נדמו התותחים בראשית 1949. אולם היא באה בקול דממה דקה. דממה זו הטביעה את הותמה על כל השבוע. בדממה עזבו העת-דאים את מקומות-העבודה ונספרו ממשפח-תיהם, ללא התרגשות, כקבל אדם דבר בלתי נמנע. בדממה קיבלה האוכלוסיה על עצמה את דין הקשיים שירדו עליה — ללא ב-הלה, ללא הסתערות על הבנקים, ללא אגירה מופרות של מצרכי-מוון, ללא רטינה בתר-רים הארוכים לאוטובוסים.

גרעין מתכתי. לא פעם תיאר לעצמו האורח איך יראה המבצע בבואו. כשהת-קרבה עתה הפעולה הממשית נראה הכל אחרת — הרבה יותר פשוט, הרבה יותר מובן מאליו, הרבה יותר פרוזאי.

היו לכך כמה סיבות. אולם הסיבה הער-קית היתה נעוצה בעם עצמו. על אף סימני הרקבון והשחיתות שפשוטו בחוגים מסר-יימים בשנות השלום המדומה, נשאר העם עצמו חסון ובריא ברוחו מאין כמוהו. מ-תחת לקליפה נראה השבוע הגרעין המתכתי. אין עמים רבים בעולם שהיו יכולים לעמד במשבר השבוע בצורה כל כך איתנה, שקטה ומוכנה לכל.

ישנם זמנים בחייו של עם כאשר כל רגע אורכו כשנה, וכל שניה נשקלת. השבוע היה זמן כזה. על כפות המאזניים של המד-דן היו מונחים חשבונות פוליטיים אכזר-יים, מאון של סיכויים ואפשרויות — אבל גם חיי אדם ודמעות. כפות המאזניים היו גלויות לעיני כל חייל ואורח — וכל אחד מהם הסתכל בנשימה עצורה בתוצעה הקלה ביותר של הכפות. זה היה טוד הרממה הדקה.

המלחמה

ליקוי החמה

חלל היקום מלא גופי-שמייים, אשר כל אחד מהם נע במסלול עצמאי על פי הגיון משלו, ללא תיאום או סדר כללי. הם יכולים להתנגש ולהתנגן איש על רעהו. וכאשר אהדים מהם מזדמנים במקרה בסדר מסויים, רואה האדם את ליקוי החמה ואת ליקוי הירח.

העולם הפוליטי דומה לחלל. הוא גרוש ומלא כוחות מדיניים, אשר כל אחד פועל לפי הגיון משלו, במישחק אינסופי של תמורות ושינויים. אולם כאשר כמה מן המעצמות האלה מזדמנות לשעה קלה בסדר מסויים, נוצרים לפתע מצבים היסטוריים בעלי השפעה על גורלם של דורות רבים. פעם קרה הדבר ב-1948. התוצאה היתה מדינת-ישראל.

השבוע קרה הדבר שנית. המדינה, שעוד לפני כמה חדשים היתה עוובה לנפשה, מצ-אה את עצמה לפתע במצב פוליטי חדש ל-גמרי, שיצר רקע חדש למדיניות הלאומית.

שישה הגורמים. הגופים השונים ה-גיעו למצב זה הודות לתריסר תהליכים שונים, בלי כל קשר איש עם רעהו. אולם יחדו יצרו מצב פוליטי נדיר, הגורמים, ש-הפכו לפתע את המלחמה לסכנה ממשית למרחב כולו, ושהיה בהם כדי לתת מפנה חדש להיסטוריה הישראלית, היו רבגוניים:

● ההפיכות הפתאומית בכל רחבי אר-יפה המזרחית, שעירערו לפתע את יסודות המעצמה הסובייטית,

● תפיסת אונית-נשק מצרית ליד חומי אלג'יריה, שהביאה לשיא את מצב-המלחמה הגטתר בין צרפת לבין מצרים,

● חיסול ההשפעה הבריטית בירדן, שגיבשה בלונדון טופית את ההכרה כי גמאל עבד אל-נאצר ינתק טופית את עורקיהחיים

1 עיראק: המלך פייסל (שמאל) מתכנן את פלישת צבאו לירדן

2 אלג'יריה: חיילים צרפתיים מבערים יחידת מורדים בהרים

3 ירדן: חיילי הלגיון הערבי אוספים את קלפיות הבחירות